

Czytelnik / bibliotekarz z pokolenia "Z". Techniki pracy, organizacja przestrzeni, budowanie oferty dla nowych pokoleń

Warsztaty odbyły się podczas konferencji „Biblioteka BLISKO Czytelnika – spotkania ludzi książki” 25 października 2023 r.

Materiały powarsztatowe

1. TEORIE POKOLEŃ

Teoria pokoleń Straussa-Howe'a (opisana w książce "Generations"):

- powtarzające się, 80-letnie cykle w kulturze zachodniej;
- cztery fazy: wyż, przebudzenie, rozprężenie, kryzysy;
- krytykowana jako pseudonaukowa.

Teoria pokoleń Karla Manheima:

- wspólny dla całej generacji kontekst warunków społecznych, ekonomicznych, politycznych i kulturowych;
- pokolenie tworzą osoby będące pod wpływem uzależnione od tych samych wydarzeń, "wspólne przeznaczenie";
- pokoleniowa jedność - „decydujące kolektywne wydarzenia”.

Pokolenia wyróżnione przez socjologów:

- Silent generation [ur. 1928-1945]
- Baby boomers [ur. 1946-1964]
- Pokolenie X [ur. 1965-1980]
- Pokolenie Y ("millenialsi") [ur. 1981-1996]
- Pokolenie Z [ur. 1997-2010]
- Pokolenie A (iGen) [ur. 2011-2025]

2. NOWI ODBIORCY - NOWE MEDIA I NOWE TECHNOLOGIE W BIBLIOTECE

Nowe media - w opozycji do "starych mediów" (radio, telewizji, magazynów). Rozwój związany z upowszechnieniem komputerów osobistych, internetu, smartfonów. **Oparte są na multimedialnej, interaktywnej komunikacji.**

Odbiorcy oferty bibliotecznej - kiedyś czytelnicy, dziś **użytkownicy**.

KRÓTKIE FORMY WIDEO SĄ OBECNIE JEDNYM Z NAJWAŻNIEJSZYCH KIERUNKÓW ROZWOJU MEDIÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH!

TikTok to platforma społecznościowa, która pozwala użytkownikom na oglądanie i dzielenie się krótkimi filmami (15-60 sek.), urozmaiconymi o podkład dźwiękowy. Zyskała ogromną popularność wśród przedstawicieli najmłodszego pokolenia (ur. po 2000 r.).

Jakie korzyści może przynieść wykorzystanie TikToka w bibliotece?

przełamanie stereotypu biblioteki jako miejsca mało nowoczesnego czy związanego jedynie z edukacją

pokazanie nieznaną, często **wesołej i mniej formalnej** strony pracowników biblioteki.

nawiązanie i **budowanie relacji z młodszym pokoleniem** odbiorców

nowy, ciekawy sposób na **informowanie o nowościach i ofercie** biblioteki

dotatkowy sposób na **promocję czytelnictwa**

dobra zabawa oraz **integracja** zespołu!

Wybrane polskie biblioteki na TikToku:

- Biblioteka Publiczna Bemowo @**bibliotekabemowo**
- Miejska Biblioteka Publiczna w Legionowie. Poczytalia @**bibliotekalegionowo**
- Mediateka Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Jana Pawła II w Opolu @**tiktokmediateki**
- Gminna Biblioteka Publiczna w Czernicy @**bibliotekaczernica**

■ Gminna Biblioteka Publiczna w Wilkasach
@biblioteka_wilkasy

Aplikację TikTok można pobrać bezpłatnie ze sklepu z aplikacjami (Sklep Play lub AppStore). TikTok jest również dostępny pod adresem TikTok.com.

Instagram wciąż rośnie jako jedna z najpopularniejszych platform społecznościowych **we wszystkich grupach wiekowych, lokalizacjach i markach**. Może pochwalić się wskaźnikami zaangażowania na post wyższymi niż jakakolwiek inna platforma społecznościowa.

Wideo na Instagramie

Stories

Materiały, które są dostępne przez 24h od opublikowania. Odpowiedź IG na Snapchata.

Rolki

15-sekundowe filmiki z wbudowanymi opcjami edycji (zwolnienie, filtry, dźwięki). Odpowiedź IG na TikToka.

Live'y

Nagrania nadawane w czasie rzeczywistym - obserwujący mogą włączać się do relacji na żywo. Podobnie, jak na FB.

Na co zwrócić uwagę tworząc i publikując treści?

- **Chwytny pomysł:** idea, myśl, którą chcemy przekazać, dźwięk lub utwór, który chcemy wykorzystać, pomysł, który powinien dać początek sesji zdjęciowej/nagraniowej.
- **Właściwy format:** domyślnym formatem na Instagramie jest kwadrat lub pionowe zdjęcie lub wideo w formacie 9:16.
- **Bieżąca tematyka:** co jest aktualnie modne na Instagramie, jakie są trendy (hashtagi!), popularne obecnie utwory (rolki), o czym mówi się w SM?
- **Jakość:** stabilny obraz, dobre oświetlenie, przemyślany kadr i tło, filtry - to wszystko ma ogromne znaczenie!
- **Emocje:** są bardzo ważne, a emocje to ludzie. Liczy się naturalność, luz, nawet autoironia.

WIRTUALNA RZECZYWISTOŚĆ

ARTSTEPS - darmowe narzędzie do tworzenia wirtualnych wystaw (możliwość zwiedzania na komputerze lub w okularach VR)

<https://www.artsteps.com/>

Artsteps

- platforma do tworzenia **trójwymiarowych, wirtualnych przestrzeni wystawienniczych**
- nie wymaga umiejętności programowania - **intuicyjna i darmowa**
- do prezentacji prac konkursowych, wystaw tematycznych, nowości...

Możliwości Artsteps: <https://www.youtube.com/watch?v=GpL-Z-XcTzo>

Przykładowa wystawa:

<https://www.artsteps.com/view/605f05850468a9ffdd02969c>

GRYWALIZACJA

---

*“Wykorzystanie elementów gier i technik projektowania gier w kontekście niezwiązanym z grami, **mające na celu angażowanie ludzi, motywowanie do działania, pobudzanie do nauki** i rozwiązywania problemów przy osiągnięciu przy tym pożądanых zachowań lub innych założonych celów.”*

ACTIONTRACK - GAMIFIKACJA LITERATURY I NIE TYLKO

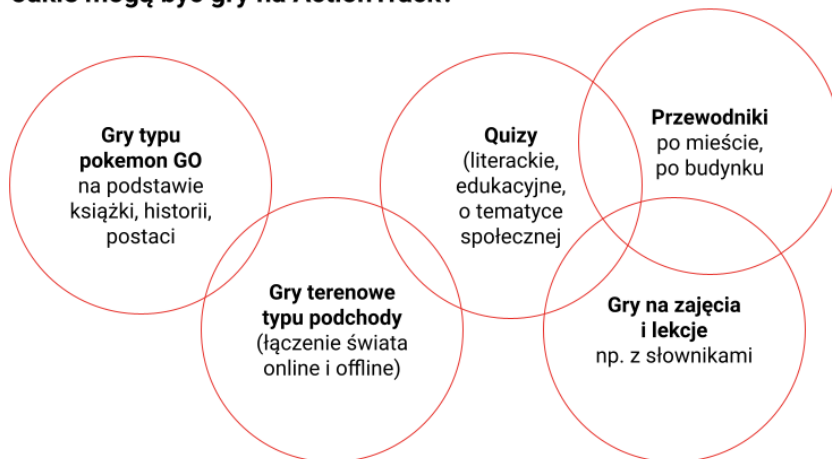
“Wiedźmin”, “Zew Cthulhu”, “Harry Potter”, “Władca Pierścieni” czy “Metro 2033” to tylko niektóre z książek, które zainspirowały twórców gier wideo.

ActionTrack to fińska platforma, która umożliwia tworzenie własnych gier mobilnych (terenowych, miejskich a także quizów i zajęć w budynkach, np. lekcji bibliotecznych).

Rozgrywki mogą odbywać się w trzech trybach: w oparciu o lokalizację gracza i mapy Google (GPS); z wykorzystaniem kodów QR oraz „palcem po mapie”, czyli bez wychodzenia na dwór.

ActionTrack pozwala na gamifikację literatury pięknej na smartfonach. Od gry do literatury - grywalizacja to **świetny sposób na przyciągnięcie nie-czytelników do biblioteki!**

Jakie mogą być gry na ActionTrack?

Więcej informacji: www.GoodGames.pl

Aplikacja ActionTrack jest bezpłatna. **Można ją pobrać z wybranego sklepu z aplikacjami:**

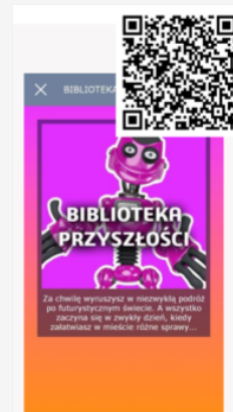

Link do aplikacji w Sklepie Play: <https://cutt.ly/ActionTrack>

Po zainstalowaniu aplikacji wystarczy za jej pomocą zeskanować kod QR, aby zagrać. **Pobierz aplikację i zagraj w grę "Biblioteka przyszłości" zainspirowaną twórczością Stanisława Lema oraz w dwujęzyczną grę "Uciekające króliki"!**

Gra ActionTrack: "Biblioteka Przyszłości"

innowacje w kulturze i edukacji

good books good games

gry w kulturze i edukacji

Пограй зі мною в гру!
Zagraj ze mną w grę!

Гра для смартфона «Кролики-втікачі»
Для гри потрібен лише смартфон та підключення до Інтернету.

Як грати? Це легко!

1. Завантажте безкоштовну програму ActionTack з Google Play або AppStore
2. Запустіть ActionTrack і виберіть "Сканувати код приєднання"
3. Відскануйте наведений вище QR-код і грайте грою з кроликом Юкке!

Гра na smartfona "Uciekające króliki"
Do gry potrzebujesz tylko smartfona i połączenie z internetem.

Jak zagrać? To proste!

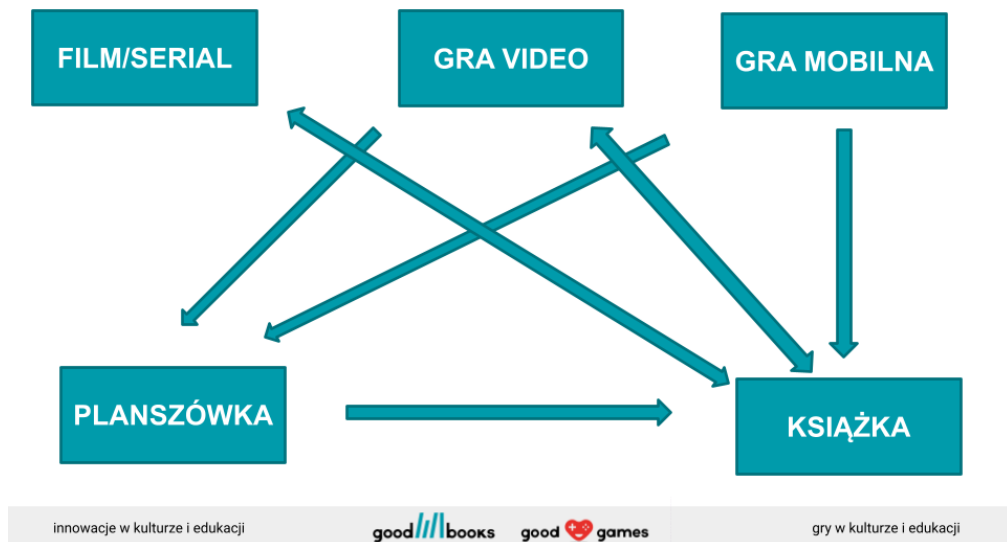
1. Pobierz bezpłatną aplikację ActionTack z Google Play lub AppStore
2. Uruchom ActionTrack i wybierz "Zeskanuj kod dołączenia"
3. Zeskanuj powyższy kod QR i graj w grę z królikiem Jukke!

www.ukraincywbibliotece.org

good books
www.goodbooks.pl

good games
www.goodgames.pl

3. OD FANA DO CZYTELNIA - MŁODZIEŻOWE "ZAJAWKI"

Jeśli osoba z pokolenia "Z" zacznie się czymś interesować, może się temu całkowicie poświęcić. I wtedy chce się tym otaczać ze wszystkich możliwych stron.

PRZYKŁAD WIEDŹMINA -> jeśli jestem fanką/fanem, to mogę:

- czytać książki, komiksy,
- grać w gry (mobilne, planszowe, na PC lub konsoli),
- oglądać serial,
- kolekcjonować gadżety,
- słuchać muzyki,
- uczyć się, trenować (np. szermierkę),
- malować/rysować.

Warto śledzić platformy VOD takie jak Netflix czy HBO w poszukiwaniu filmów i seriali na podstawie książek i komiksów, np.
<https://www.netflix.com/pl/browse/genre/1819174>

---

4. BUDOWANIE OFERTY I ARANŻACJA PRZESTRZENI BIBLIOTECZNEJ DLA OSÓB Z POKOLENIA "Z"

Przestrzeń biblioteki przyjazna pokoleniu "Z":

- wydzielona przestrzeń dla relaksu
- dostęp do bezpłatnego, szybkiego internetu
- możliwość skorzystania z komputera
- miejsce do ładowania telefonu
- wygodne, mobilne meble do siedzenia lub leżenia (np. pufy)
- dobre oświetlenie

Jaką literaturę chce czytać młodzież?

- Tematy, które są dla nich ważne i aktualne na tym etapie życia.
- Historie pobudzające emocje.
- Bohater, który jest pod jakimś względem podobny do czytelnika.
- Temat zgodny z zainteresowaniami.
- Autorzy nie boją się trudnych i kontrowersyjnych tematów.
- Odniesienia do popkultury, aktualnych wydarzeń, wiarygodny język.
- Książka została zekranizowana – znam tych bohaterów i czuję z nimi więź.
- Równieśnicy to czytają (np. (video)blogi z recenzjami, #booktok, lubimyczytac.pl).
- Coś, co napisali równieśnicy (platforma wattpad.com)

Wybrane tytuły książek dla młodzieży:

- „13 powodów”, Jay Asher (szczególnie audiobook)
- „Afryka Kazika”, Łukasz Wierzbicki
- „Ariol” (seria komiksów)
- „Bezdomny ptak”, Gloria Whelan
- „Buntowniczką z pustyni”, Alwyn Hamilton (cykl)
- „Cień i kość”, Leigh Bardugo (seria)
- „Czas Żniw”, Samantha Shannon (seria)
- „Czerwona Królowa”, Victoria Aveyard (cykl)
- „Droga do Wyraju”, Kamila Szczubętek
- „Dziewczynka z atramentu i gwiazd”, Kiran Millwood Hargrave
- „Eleonora i Park”, Rainbow Rowell
- „Fangirl”, Rainbow Rowell
- „Illuminae”, Amie Kaufman, Jay Kristoff
- „Jane, lis i ja”, Fanny Britt, Isabelle Arsenault
- „Lekkie życie Barnaby'ego Brocketa”, John Boyne
- „Mój dziadek był drzewem czereśniowym”, Angela Nanetti

- „Never Never”, Colleen Hoover i Tarryn Fisher (seria)
- „Pajątyl”, Simon Van Der Geest
- „Ruchomy Zamek Hauru”, Diana Wynne Jones (seria)
- „Serce meduzy”, Ali Benjamin
- „Strażnicy Cytadeli”, Laura Gallego Garcia (trylogia)
- „Świat Zofii”, Jostein Gaarder
- „Wojny palladowe”, Marko Kloos (seria)
- „Wszechświat kontra Alex Woods”, Gavin Extence
- „Zapach domów innych ludzi”, Bonnie-Sue Hitchcock
- „Zwiadowcy”, John Flanagan (cykl)

5. ZDERZENIE POKOLEŃ W MIEJSCU PRACY

MILLENNIALSI i “ZETKI” w miejscu pracy - **PODOBIENSTWA**

- **Korzystanie z nowych technologii** (i oczekiwanie cyfryzacji w zakresie komunikacji w miejscu pracy)
- **Oczekiwanie natychmiastowego uznania** (nagradzanie drobnych osiągnięć)
- Ważne jest **dobro ogółu** (społeczna odpowiedzialność biznesu - employer marketing)
- Konsekwentna i **otwarta komunikacja** (np. cotygodniowe spotkania podsumowujące)

MILLENNIALSI i “ZETKI” w miejscu pracy - **CO ICH RÓŻNI?**

- Inne nastawienie do **work/life balance** (istotniejsze dla Y, natomiast “zetki” gotowe są poświęcać się dla kariery, przy czym istotna jest dla nich **kwestia zdrowia psychicznego**)
- **Elastyczność vs. stabilność** (“zetki” preferują stabilne i bezpieczne miejsca pracy)
- **Pozytywna/bezpośrednia** informacja zwrotna (millennialsi są bardziej wrażliwi na krytykę)
- **Komunikacja tekstowa i wizualna vs. oparta na wideo** (istotne m.in. w rekrutacji, szkoleniach)

6. POKOLENIE ALFA - CYFROWE POKOLENIE

Pokolenie Alfa

osoby urodzone w latach
2010-2025

wychowują się w środowisku
cyfrowym i są **znacznie bardziej
zaznajomieni z technologią niż
poprzednie pokolenia**

internet jest dla nich miejscem
interakcji z innymi ludźmi

dostępność narzędzi edukacyjnych
online umożliwia im bardziej
spersonalizowane podejście do
nauki

są elastyczni i szybko
przystosowują się do
zmieniających się warunków i
technologii (pandemia)

wykazują silne zaangażowanie w
kwestie społeczne i są świadomi
globalnych wyzwań (ekologia)

Jak biblioteki przyszłości mogą przyciągnąć osoby z pokolenia Alfa?

Interaktywność i zaangażowanie

Pokolenie Alfa jest przyzwyczajone do interaktywnych treści i mediów społecznościowych. Biblioteki powinny stworzyć przestrzenie, które zachęcają do współpracy, kreatywności i interakcji między użytkownikami. To może obejmować przestrzenie coworkingowe, laboratoria twórcze i inne innowacyjne rozwiązania.

Zmieniające się potrzeby edukacyjne

Edukacja staje się coraz bardziej zindywidualizowana, co oznacza, że biblioteki muszą dostosowywać swoje usługi do różnych potrzeb edukacyjnych i stylów uczenia się nowego pokolenia. To może oznaczać rozwijanie nowych programów edukacyjnych oraz oferowanie dostępu do różnorodnych narzędzi edukacyjnych.

Adaptacja i innowacje

Biblioteki muszą być elastyczne i gotowe do dostosowywania się do zmieniających się potrzeb społeczeństwa. Innowacje w zakresie usług, technologii i sposobów komunikacji są kluczowe dla przyciągania i zatrzymywania uwagi osób z pokolenia Alfa.

Dostępność i równość

Biblioteki muszą dbać o zapewnienie dostępu do swoich zasobów i usług wszystkim członkom społeczeństwa, niezależnie od ich statusu ekonomicznego czy miejsca zamieszkania. Pokolenie Alfa jest wrażliwe na kwestie społeczne i ekonomiczne, dlatego biblioteki powinny być nie tylko dostępne, ale także działać na rzecz równości.